

Полозова Тетяна Василівна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки

Степаненко Сергій Віталійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки

Мурзабулатова Олена Вячеславівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки

Городецька Тетяна Едуардівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри транспортних технологій і логістики, Державний біотехнологічний університет

Polozova Tetiana,
Doctor of Economics, Professor, Kharkiv National University of Radio Electronics,
<https://orcid.org/0000-0001-9956-8816>

Stepanenko Sergii,
PhD in Economics, Kharkiv National University of Radio Electronics,
<https://orcid.org/0000-0002-6132-328X>

Murzabulatova Olena,
PhD in Economics, Kharkiv National University of Radio Electronics,
<https://orcid.org/0000-0003-2179-1828>

Gorodetska Tetiana,
PhD in Economics, Associate Professor, State Biotechnological University,
<https://orcid.org/0000-0003-4132-1110>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ THEORETICAL PRINCIPLES OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE STOCK MARKET OF UKRAINE

Полозова Т. В., Степаненко С. В.,
Мурзабулатова О. В., Городецька Т. Е.
Теоретичні засади формування та розвитку фондового ринку України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 260 – 265.

Polozova T., Stepanenko S.,
Murzabulatova O., Gorodetska T. Theoretical principles of the formation and development of the stock market of Ukraine. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Volume 8. № 1, pp. 260 – 265.

Метою статті є розгляд теоретичних засад формування та розвитку фондового ринку України в сучасних умовах. У статті проведено комплексне дослідження та аналіз формування та розвитку фондового ринку України. Фондовий ринок дозволяє залучати капітал і ефективно його розподіляти задля розвитку національної економіки. Розвиток фондового ринку підвищує рівень участі компаній у процесі залучення додаткових коштів для своїх інвестиційних програм шляхом розміщення своїх цінних паперів на ринку, також розвинений фондовий ринок відіграє ключову роль у фінансуванні економіки порівняно з банківським сектором. Тому на фондовому ринку підприємства, які мають реальний потенціал, можуть залучити фінансові ресурси для здійснення перспективного проекту. Визначено, що головною метою функціонування та розвитку фондового ринку в Україні повинно стати залучення фінансових ресурсів для спрямування їх у реальну економіку на оновлення виробництва. В основі функціонування ринку лежать специфічні відносини між учасниками ринкового простору, які постають одночасно частиною ринку та його рушійною силою. Показано, що фондовий ринок є найважливішим механізмом, що забезпечує ефективне функціонування всієї економіки країни. Таким чином, фондовий ринок створює умови для вільного, хоч і регульованого, переливу капіталів у найбільш ефективні галузі економіки. Досліджено сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку фондового ринку України. Фондовий ринок України, за масштабами його розвитку та співвідношенням із загальним обсягом фінансових активів, є не суттєвим. За підсумками аналізу встановлено, що обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі в 2018-2021 роках мав позитивну динаміку, але за результатами торгів протягом січня-грудня 2022 року порівняно з даними аналогічного періоду 2021 року обсяг торгів фінансовими інструментами зменшився на 291,36 млрд грн. На зменшення обсягу торгів фінансовими інструментами в 2022 році вплинув початок військових дій. Встановлено, що сучасний фондовий ринок є ефективним механізмом торгівлі фінансовими активами, тому потребує забезпечення фінансово-економічної стабільності, що сприятиме залученню інвестиційних потоків.

Ключові слова: фондовий ринок, цінні папери, емітенти, фондові біржі, фінансові ресурси, фінансові інвестиції.

The article's purpose is to consider the theoretical foundations of the formation and development of the stock market of Ukraine in modern conditions. The report provides a comprehensive study and analysis of the building and development of the stock market of Ukraine. The stock market allows for attracting capital and effectively distributing it for the development of the national

© Полозова Тетяна Василівна, Степаненко Сергій Віталійович, Мурзабулатова Олена Вячеславівна, Городецька Тетяна Едуардівна, 2023

---

economy. The development of the stock market increases the level of participation of companies in attracting additional funds for their investment programs by placing their securities on the market, and a developed stock market plays a crucial role in financing the economy compared to the banking sector. Therefore, on the stock market, enterprises with real potential can attract financial resources to implement a promising project. It was determined that the primary goal of the functioning and development of the stock market in Ukraine should be attracting financial resources to direct them into the real economy to renew production. The functioning of the market is based on specific relations between the participants of the market space, which are simultaneously part of the market and its driving force. It is shown that the stock market is the most important mechanism that ensures the effective functioning of the country's entire economy. Thus, the stock market creates conditions for a free, albeit regulated, transfer of capital to the most efficient sectors of the economy. The current state, problems, and prospects of Ukraine's stock market development are studied. The stock market of Ukraine, in terms of the scale of its development and the ratio to the total volume of financial assets, is not significant. According to the analysis results, it was established that the volume of exchange contracts with securities on trade organizers in 2018-2021 had positive dynamics. Still, according to the results of trading during January-December 2022, compared to the data of the same period in 2021, the volume of trading in financial instruments decreased by 291.36 billion hryvnias. The decrease in the book of trades in financial instruments in 2022 was influenced by the start of military operations. It has been established that the modern stock market is an effective mechanism for trading financial assets. Therefore, it needs to ensure financial and economic stability, contributing to attracting investment flows.

Keywords: stock market, securities, issuers, stock exchanges, financial resources, financial investments.

Вступ

Розвиток економіки потребує достатнього рівня інвестування, тобто наявності значного обсягу фінансових ресурсів у інвесторів і ефективного механізму управління та перерозподілу ними. Досвід свідчить, що саме ефективний фондовий ринок дозволяє перерозподіляти ресурси між секторами економіки, концентрувати їх на найбільш привабливих напрямках, формувати інвестиційні джерела для модернізації та розвитку. Фондовий ринок є не тільки каналом притоку капіталів, а й складовою ринкової інфраструктури, що пов'язує усі сфери діяльності в єдиний механізм.

За останні роки відбулось чимало позитивних зрушень у розвитку українського фондового ринку, зокрема в частині вдосконалення законодавчого регулювання та розвитку біржової інфраструктури, створення ефективної інфраструктури фондового ринку та зниження рівня ризику в цій галузі. В умовах, коли економічне зростання в базових галузях економіки потребує перш за все синхронізації та зміцнення міжгалузевих зв'язків, одними з найперспективніших інструментів залучення та перерозподілу фінансових інвестицій є інструменти фондового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних умовах проблема залучення фінансових ресурсів у розвиток економіки через інструменти фондового ринку привертає увагу багатьох дослідників. Проблеми формування та розвитку фондового ринку України активно досліджують такі українські науковці, як С. Козьменко, Н. Левус, Н. Мацелюх, С. Мошенський, В. Пластун, О. Сохацька, Г. Філатова та ін.

Узагальнюючи результати досліджень науковців, можна зробити висновок, що подальшого дослідження та аналізу потребують питання відновлення ефективного функціонування фондового ринку України з метою залучення фінансових ресурсів на відновлення та соціально-економічний розвиток країни.

Формулювання цілей статті

Метою дослідження є розгляд теоретичних засад формування та розвитку фондового ринку України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фондовий ринок є важливою складовою фінансової системи будь-якої економічно розвиненої країни. Такі ринки існують для того, щоб поєднати покупців і продавців цінних паперів, забезпечуючи перелив капіталу від суб'єктів, готових інвестувати, до підприємств, яким для розвитку необхідні інвестиції. Завдяки своїм ключовим функціям, пов'язаним з розвитком середнього та великого бізнесу як опори економіки кожної країни, розвинений фондовий ринок сприяє її стійкому зростанню. Він слугує важливим інфраструктурним елементом економічної політики держави, сприяючи вільному обміну фінансовими активами [1].

Формування фондового ринку в Україні почалося в ситуації глибокої трансформаційної кризи, яка супроводжувалася глибоким скороченням виробництва, гіперінфляцією, а також розвалом системи державного управління. Становлення та розвиток ринку цінних паперів у цих умовах безпосередньо пов'язане з приватизацією, воно є прямим результатом її здійснення. Під-

вищення ролі цінних паперів забезпечується прозорістю фондових операцій, що може бути забезпечено лише на організованому ринку, який гарантує захищеність прав власності інвесторів.

У Законі України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо емісії (видачі), обігу, виконання зобов'язань, викупу та обліку цінних паперів (у тому числі деривативних цінних паперів). Учасники фондового ринку – це емітенти, у тому числі іноземні, або особи, які видали неемісійні цінні папери, особи, які надають забезпечення, інвестори у фінансові інструменти, які набули права власності на цінні папери, адміністратори, професійні учасники ринків капіталу, особи, які провадять діяльність, пов'язану з ринками капіталу та організованими товарними ринками, об'єднання професійних учасників ринків капіталу [2].

Як уже зазначалось, сучасний фондовий ринок є важливою та невід'ємною частиною фінансової системи ринкової економіки. Різні вчені трактують це поняття по-різному. Розглянемо деякі з них (табл. 1) [3].

Таблиця 1. Сутність поняття «фондовий ринок» відповідно до поглядів вчених

№ п/п	Учений	Сутність поняття «фондовий ринок»
1	Павлов В.І.	Фондовий ринок – це такий тип ринку, де за незначний час створюються необхідні умови і відбувається швидка мобілізація, ефективний розподіл, перерозподіл і раціональне розміщення фінансових ресурсів у соціально-економічному просторі держави з урахуванням інтересів і потреб суспільства шляхом здійснення емісії цінних паперів різними емітентами
2	Романенко О.Р.	Фондовий ринок – це сфера, в якій реалізуються відносини власності, здійснюється вільне переміщення цінних паперів між різними секторами економіки, формуються фінансові джерела економічного зростання, концентруються і розподіляються інвестиційні ресурси, створюються доброзичливі умови конкуренції, умови обмеження монополізму
3	Буренін О.М.	Фондовий ринок – це ринок, що опосередковує кредитні відносини й відносини співволодіння за допомогою цінних паперів
4	Шкварчук Л.О.	Фондовий ринок – це система економіко-правових відносин, пов'язаних з випуском та обігом цінних паперів
5	Кушлін В.І.	Фондовий ринок – один з основних механізмів акумулювання заощаджень і їх трансформації в інвестиції
6	Видяпіна В.І.	Фондовий ринок – це система економічних відносин між тим, хто випускає і продає цінні папери, і тим хто їх купує і стає їх власником

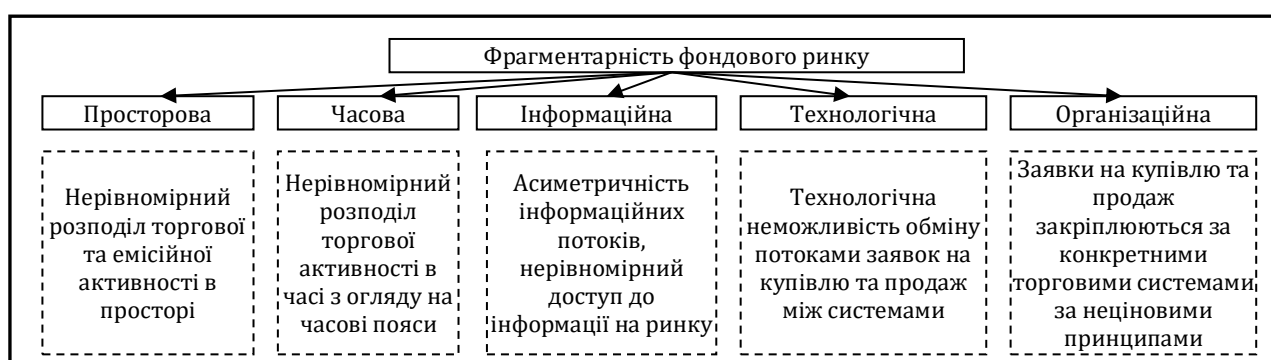
Отже, можемо визначити, що фондовий ринок являє собою сукупність економічних відносин, пов'язаних з випуском та обігом цінних паперів, що забезпечує вільне переміщення цінних паперів між різними секторами економіки та формує фінансові джерела економічного зростання. Що стосується структури фондового ринку, то кожен дослідник представляє її по-своєму.

Інфраструктура ринку цінних паперів складається з таких частин: функціональна (фондові біржі, позабіржові торгові системи, альтернативні торгові системи), інвестиційна (банківські установи, брокерські та дилерські компанії, небанківські кредитно-фінансові організації), технічна (організації, які сприяють організації угод – депозитарії, реєстратори та ін.), інформаційна (аналітичні видання, інформаційні та аналітичні агенції, ділова преса тощо). Таким чином, інфраструктура фондового ринку створює організаційне, технологічне та правове середовище для проведення угод з цінними паперами та врахування їх результатів.

Згідно з оцінкою FTSE, український фондовий ринок за ступенем свого розвитку не досягає навіть рівня Frontier Market – ринків «граничного», найнижчого рівня. Здебільшого, це зумовлено неналежним виконанням його основних функцій та відривом від реальних економічних потреб [4].

Більш того, український фондовий ринок характеризується значною фрагментарністю, яка полягає у наявності бар'єрів при взаємодії між учасниками та агентами ринку, що призводить до порушення єдності та цілісності системи ринку. В даному випадку бар'єри слід розуміти як окремі особливості побудови ринку цінних паперів, що створюють перешкоди для взаємодії елементів та підсистем однієї системи. В результаті підсистеми та елементи ізолюються один від одного та починають розвиватися автономно, переслідуючи цілі, відмінні від спільних. Такий стан ринку є неефективним з точки зору перерозподілу грошових ресурсів. Основні типи фрагментарностей фондового ринку узагальнено та зображено на рис. 1.

Для України найбільш характерними є інформаційна та організаційна фрагментарності, зважаючи на існування асиметричної інформації та обмеженого доступу на ринок [5].

Рис. 1. Типи фрагментарності фондового ринку

Становлення ефективно діючого фондового ринку, збільшення його капіталізації є одним із найважливіших умов ефективного розвитку виробництва і забезпечення економічного зростання. Будь-які масштабні економічні перетворення у країні залишаються незавершеними без створення конкурентоспроможного фінансового сектора, здатного мобілізувати, перерозподіляти та надавати реформованій економіці інвестиційні ресурси. Тому розвиток фондового ринку як невід’ємної частини фінансового ринку та важливого сегмента національної економіки набуває першорядного значення [6].

Вимоги іноземних партнерів та міжнародних організацій активізували зусилля вітчизняних законодавців щодо удосконалення регулювання фондового ринку. Сильним стимулом стало підписання Угоди про асоціацію з ЄС, після чого відбулися такі важливі події:

- 1) розроблена Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р.;
- 2) НБУ підписав угоду про співпрацю з міжнародним депозитарієм цінних паперів Clearstream, що дозволило іноземним інвесторам отримати доступ до вітчизняного ринку ОВДП;
- 3) НКЦПФР почав виводити з ринку недобросовісних гравців;
- 4) 28.05.2019 р. підписано Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між НКЦПФР, НБУ, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Міністерством фінансів України та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб;
- 5) внесено зміни щодо правового регулювання депозитарної та клірингової діяльності [7].

Фондова біржа виконує важливі функції в економіці будь-якої країни. У сучасному розумінні фондова біржа представляє високотехнологічну компанію, що надає місце для організованих торгів цінними паперами, тобто фондову біржу можна розглядати з двох сторін: по-перше, як регульований ринок цінних паперів, а з іншого боку – як організатора торгів. Фондова біржа є чинним регульованим ринком цінних паперів. Вона створює можливості для мобілізації фінансових ресурсів та їх використання при довгостроковому інвестуванні.

Поточна ситуація на фондовому ринку України характеризується низькою ліквідністю, низькою капіталізацією лістингових компаній, домінуванням ОВДП, слабкою залученістю інвесторів-фізичних осіб, а також веденням основного обсягу торгів на позабіржовому сегменті (в 2019 році – понад 60%).

Сьогодні в Україні діють 4 фондові біржі, понад 2,9 тис інститутів спільного інвестування (ІСІ), 301 компанія з управління активами, 206 діючих торговців, 175 депозитарних установ, більше 3,3 тис діючих сертифікованих фахівців, а також 4 ОПУ і СРО (об’єднання професійних учасників, Саморегулювнi організації) [8].

Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, насамперед, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах.

Фондовий ринок України поступово цивілізується і, якщо порівнювати його з тим, що був наприкінці 1990-х рр., то бачимо чимало позитивних зрушень. Ваучерна приватизація створила ґрунт для появи кількох великих промислово-фінансових груп (ПФГ), які, користуючись практично повною бездіяльністю Антимонопольного комітету, сконцентрували у своїх руках більшість прибуткових активів. В умовах гіперінфляції, величезних відсоткових ставок і слабого контролю за фінансовими ринками частки власності міноритарних акціонерів

приватизованих підприємств були розмиті та знецінені, тож реального фондового ринку й не було. Водночас кількість організаторів біржових торгів зростала, а контракти з ЦП слугували інструментом перерозподілу капіталу між олігархічними групами [7].

У табл. 2 наведено дані щодо обсягу біржових контрактів з цінними паперами в Україні за період 2018-2022 рр.

Таблиця 2. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на операторах організованих ринків капіталу, млн грн

Оператори	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
УБ	20 992,16	3840,18	2413,95	13290,61	15416,82
ПФТС	112 518,20	114757,95	131534,53	221543,78	83974,32
УМВБ	34,94	4,36	6,77	13,12	4,44
ПЕРСПЕКТИВА	127 324,98	186363,23	201455,17	217113,06	61240,43
Іннекс	0,49	-	-	-	-
Усього	260870,78	304965,73	335410,42	451960,57	160636,02

Джерело: складено авторами за даними [9].

Як бачимо з табл. 2, за результатами торгів на організованому ринку протягом січня-грудня 2019 року порівняно з даними аналогічного періоду 2018 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився на 16,9% (січень-грудень 2018 року – 260 млрд грн). У 2020 році обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 335,41 млрд грн, що на 10% більше, ніж у 2019 році. Протягом січня-грудня 2021 року порівняно з даними аналогічного періоду 2020 року обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу збільшився на 34,75% (січень-грудень 2020 року – 335,41 млрд грн). За результатами торгів на організованих ринках капіталу протягом січня-грудня 2022 року порівняно з даними аналогічного періоду 2021 року обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу зменшився на 291,36 млрд грн. На зменшення обсягу торгів фінансовими інструментами в 2022 році вплинув початок військових дій, оскільки з 11:00 24 лютого 2022 року Нацкомісія з цінних паперів і фондового ринку тимчасово зупинила обіг всіх цінних паперів. Протягом п'яти місяців війни ринки капіталу та товарні ринки працювали в ручному режимі.

Регулятор уважно відстежував та аналізував результати кожної дозволеної операції. Завдяки індивідуальному підходу та поміркованій позиції вдалося побороти панічні настрої, зберегти активи та не допустити дефолти по низці цінних паперів. З 8 серпня 2022 року Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку знімає майже всі обмеження на здійснення операцій на ринках капіталу та організованих товарних ринках, що були введені з початком великої війни [10].

Слід зазначити той факт, що левову частку українського фондового ринку становлять державні облігації. У 2020 році на державні цінні папери припадало 98% (або 328,7 млрд грн) торгів на фондових біржах. У цілому по фондовому ринку (біржовому та позабіржовому) ОВДП також лідирують, у 2019 році – 80,98% обороту (630 млрд грн), а на біржах – 96,73% (294,90 млрд грн).

ОВДП негативно впливають на розвиток фондового ринку у контексті його функції залучення капіталу в реальний сектор, оскільки перетягують всю вільну ліквідність і роблять інші цінні папери нецікавими для інвесторів. Але з іншого боку, це дозволяє державі залучати необхідні ресурси, а інвесторам заробляти за рахунок більш високої прибутковості порівняно з корпоративними цінними паперами і наявності держгарантій. Крім того, відсотки від ОВДП не обкладаються податком на доходи фізичних осіб [8].

Довготривалим стимулом підйому фондового ринку має бути його орієнтація на внутрішній, а не зовнішній ринок, на споживчий сектор народного господарства, який становить переважну частину валового продукту. У сучасних умовах є також резерви для зростання фондового ринку, якщо брати всю сукупність фінансових інструментів, що використовуються ним – акцій, облігацій, пайових внесків тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Розвиток фондового ринку в Україні сприяє мобілізації та ефективному розміщенню фінансових ресурсів у соціально-економічному просторі держави з урахуванням інтересів і потреб суспільства шляхом здійснення емісії цінних паперів різними емітентами. Підвищення ролі цінних паперів безпосередньо визначається підвищенням прозорості фондових операцій, що в свою чергу, визначає можливість вільного доступу до нього масового інвестора, в тому

числі фізичних осіб. Крім того, оскільки основним товаром, що торгується на фондовому ринку, є емісійні корпоративні цінні папери – акції та облигації підприємств, тому саме обсяги емісії таких цінних паперів формують матеріальну основу для наповнення фондового ринку об'єктами торгівлі, а також перерозподіляють фінансові ресурси, які залучаються у розвиток економіки з фондового ринку. Таким чином, ефективне функціонування фондового ринку в Україні потребує забезпечення надійних гарантій для інвесторів, які розміщують кошти, особливо в умовах нестабільності та невизначеності; прозорості використання залучених фінансових ресурсів і посилення контролю та відповідальності за їх цільовим використанням.

Список літератури

1. Селіванова К.В., Ключко Л.А. Фондовий ринок в Україні: проблеми та основні напрями їх вирішення. *Молодий вчений*. 2020. № 4 (80). С. 352-355.
2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України № 3480-IV від 23.02.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
3. Татарин Н.Б., Бундз Н.Б., Кравчук А.С. Фондовий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Молодий вчений*. 2021. № 3 (91). С. 379-383.
4. Адаптивне прогнозування як інструмент дослідження фондового ринку України. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/ea3f6fc878d3c85bb58637bdddffb027.pdf>
5. Лук'яненко І.Г., Марковська М.Ю. Вплив дисбалансів фондового ринку України з урахуванням тіньових схем на економічний розвиток країни. *Економічний вісник університету*. 2017. Випуск № 35/1. С. 230-245. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c1f1bc23-8d5f-4a44-86a1-bb1b1260bd8f/content>
6. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=10677735>
7. Фондовий ринок України: перспективи розвитку і світовий досвід державного регулювання. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25547/nzmened-290-303.pdf>
8. Фондовий ринок України: історія розвитку та роль фінтеху. URL: <https://ua.news/ua/fintech-in-ukraine-30/fondovuj-rynok-ukrainy-istoriya-razvitiya-i-rol-finteha>
9. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
10. В Україні майже повністю відновлюється робота фондового ринку. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/4/690035/>

References

1. Selivanova, K.V., Kliusko, L.A. (2020). «The stock market in Ukraine: problems and main areas of their solution». *Molodyj vchenyj*. no. 4 (80), pp. 352-355.
2. Pro rynku kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky. Zakon Ukrainy. (2006). [On capital markets and organized commodity markets. Law of Ukraine]. No 3480-IV dated 23 February, 2006. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
3. Tataryn, N.B., Bundz, N.B., Kravchuk, A.S. (2021). «The stock market of Ukraine: current state and problems of development». *Molodyj vchenyj*. no. 3 (91), pp. 379-383.
4. Adaptivne prohnozuvannia iak instrument doslidzhennia fondovoho rynku Ukrainy. [Adaptive forecasting as a research tool of the stock market of Ukraine]. Available at: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/ea3f6fc878d3c85bb58637bdddffb027.pdf>
5. Luk'ianenko, I.H., Markov's'ka, M.Yu. (2017). «The influence of imbalances in the stock market of Ukraine, taking into account shadow schemes, on the economic development of the country». *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, no. 35/1, pp. 230-245. Available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c1f1bc23-8d5f-4a44-86a1-bb1b1260bd8f/content>
6. Richnyj zvit Natsional'noi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku. [Annual report of the National Securities and Stock Market Commission]. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=10677735>
7. Fondovij rynek Ukrainy: perspektyvy rozvytku i svitovij dosvid derzhavnogo rehuliuвання. [The stock market of Ukraine: development prospects and world experience of state regulation]. Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25547/nzmened-290-303.pdf>
8. Fondovij rynek Ukrainy: istoriia rozvytku ta rol' fintekhu. [The stock market of Ukraine: history of development and the role of fintech]. Available at: <https://ua.news/ua/fintech-in-ukraine-30/fondovuj-rynok-ukrainy-istoriya-razvitiya-i-rol-finteha>
9. Analitichni dani schodo rozvytku fondovoho rynku. [Analytical data on the development of the stock market]. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
10. V Ukraini majzhe povnistiu vidnovliuiet'sia robota fondovoho rynku. [In Ukraine, the work of the stock market is almost completely restored]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/4/690035/>

Стаття надійшла до редакції 20.01.2023 р.